

Consument verwacht

De consument van biologische producten verwacht naast zorg voor het milieu aandacht voor de natuur op het bedrijf. Dit wordt ook bevestigd door de handel, die in haar promotie deze natuurkant van de biologische landbouw nogal eens benadrukt. Er zijn zeker biologische telers die hier actief aan werken. De praktijk leert echter ook dat een groot aantal biologische bedrijven nog weinig belangstelling heeft voor agrarisch natuurbeheer. De verwachting van de consument wijkt dus sterk af van de praktijk. Zijn er redenen te geven waarom op biologische bedrijven gewerkt moet worden aan agrarische natuur?

Met bufferzones en aangepast slootbeheer een meer aantrekkelijke vegetatie. Foto's: PAV

ONDERZOEK

Ongeveer drie procent van de beroepsbevolking is boer. Zij beheeren 60 procent van het landelijk gebied. De samenleving bemoeit zich steeds nadrukkelijker met de inrichting van dat landelijk gebied en in de toekomst zal de landbouw in Nederland zich dan ook moeten ontwikkelen naar een meer multifunctionele landbouw. Een landbouw die niet alleen voedsel produceert, maar ook andere diensten verricht. Eén daarvan zou het beheren van het landschap kunnen zijn. Het beheren op een manier zoals dat door de samenleving gewenst wordt. De kleine hoeveelheid natuur in ons land proberen we body te geven door het realiseren van de ecologische hoofdstructuur. Door ook in het landelijk gebied de kwaliteit van het landschap te verhogen worden de kansen voor deze ecologische hoofdstructuur vergroot. Voor de biologische landbouw liggen hier aanknopingspunten. Biologische landbouw is voor velen

synoniem aan aandacht voor een schoon milieu en een duurzame vorm van landbouw. Geheel in deze lijn past de zorg voor natuur en het ontwikkelen van een aantrekkelijk landschap. Door hier actief aan te werken kan de biologische landbouw zich verder profileren en zo voldoen aan een nadrukkelijke wens van de samenleving. Op de lange termijn vergroot dit ook zekerheden voor de afzet.

Gewijzigde opvattingen

In de afgelopen 40 jaar heeft ons landschap dramatische veranderingen ondergaan. Door de ruilverkaveling zijn veel natuurlijke landschapselementen verwijderd. Dit gebeurde vooral vanuit arbeidstechnische overwegingen, grote percelen dicht bij huis, maar ook vanuit de gedachte dat in die natuurlijke elementen voornamelijk waardplanten zaten voor ziekten en plagen. Langzamerhand ontstaat nu de idee dat natuurlijke

elementen in het landschap juist een functie kunnen hebben in het beheersen van ziekten en plagen. Door een goed beheer en juiste soortenkeuze kan de populatie natuurlijke vijanden in de directe omgeving van de percelen vergroot worden. Dit kan grote voordelen hebben voor de biologische teelt.

Eko-natuur 2000

Dat er binnen de biologische landbouw belang gehecht wordt aan agrarische natuur blijkt ook uit het project Eko-natuur 2000 van Stichting Biologica en Skal. In dit project wordt gekeken naar de mogelijkheden om agrarisch natuurbeheer op te nemen in het Ekomeerk. Hiertoe worden voor een groot aantal biologische bedrijven natuurplannen gemaakt.

Basis natuurkwaliteit verhogen

Om op een bedrijf de aanwezige natuur te optimaliseren moet een samenhangend bedrijfsnatuurplan opgesteld worden.

t natuur op bedrijf

Natuur op BIOM-bedrijven onderdeel bedrijfssysteem

meer te doen. Daar zal in een volgend artikel op ingegaan worden.

BIOM en agrarische natuur

In het BIOM-project van PAV en DLV-adviesgroep worden biologische bedrijfssystemen van praktijkbedrijven in de akkerbouw- en vollegrondsgroente teelt geoptimaliseerd. Onderdeel van dit project is de inventarisatie en de optimalisatie van agrarische natuur op deze bedrijven. Bedrijven worden in het project gestimuleerd om aan agrarisch natuurbeheer te werken. Nu, na 2 jaar, is op deze BIOM bedrijven gemiddeld 8,6% van het bedrijfsoppervlak ingericht met agrarische natuur. Toch is slechts 38% van de sloten op de BIOM bedrijven gebufferd. De meeste bedrijven (87%) hebben percelen die kleiner zijn dan 6 ha, zodat natuurlijke vijanden het midden van die percelen kunnen bereiken.

In de komende jaren willen we op de BIOM-bedrijven de ecologische infrastructuur verder ontwikkelen. De speerpunten zijn:

1. Het minimaliseren van de invloed van de landbouw.
2. Het optimaliseren van het beheer.
3. Het bevorderen van de natuurlijke plaagregulatie.
4. Het tot stand brengen van verbindingen met natuur in de omgeving.

Het optimaliseren van de inrichting van de BIOM bedrijven wordt ondersteund vanuit diverse andere projecten. Er is onlangs een nieuw project gestart onder de naam 'Natuur breed'. Hierin wordt op 20 bedrijven verspreid over Nederland een methodiek ontwikkeld om bedrijven in te richten met agrarische natuur. Dit moet gebeuren in samenhang met het landschap, het beleid dat in die regio van kracht is en het bedrijfstype. Vanaf seizoen 2000 zal op het OBS in Nagele uitgebreid onderzoek verricht worden naar de invloed van een intensieve ecologische infrastructuur op het voorkomen van ziekten en plagen. Dit onderzoek zal plaats gaan vinden op de nieuwe uitbreiding van het bedrijf in Nagele.

Met een paar simpele ingrepen kan echter al vrij eenvoudig veel meerwaarde gecreëerd worden. Op de meeste akkerbouw- en vollegrondsgroentebedrijven bevinden de natuurwaarden zich rond het erf, in de sloten en in de slootkanten. Vaak wordt tot vlak aan de slootkant geteeld, met als gevolg dat mest in slootkant en sloot terecht komt, direct of door uitspoeling. Dit gecombineerd met klepelbeheer leidt ertoe dat de slootkanten rijk zijn aan nutriënten en vaak een eenzijdige onaantrekkelijke vegetatie herbergen. Door langs de sloten bufferzones aan te leggen en het maaibeheer van de sloten te veranderen ontstaat een andere, meer aantrekkelijke vegetatie met meer soorten. In de bufferzones kunnen vervolgens soorten ingezaaid worden die natuurlijke vijanden aantrekken. Deze betrekkelijk eenvoudige ingrepen leiden snel tot een grotere soortenrijkdom op het bedrijf. Uiteraard is er op het vlak van agrarisch natuurbeheer nog veel

Een soortenrijke slootkant vormt de verbinding met de natuur in de omgeving